

Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce

Ústav sociální práce Univerzity Hradec Králové

Autor(ka) závěrečné práce: Aneta Malínská

Název závěrečné práce: Rodina v dluhové pasti

Hodnocení formulace hlavního cíle práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

Hlavním cílem diplomové práce je „zjistit, jak hodnotí sociální pracovníci možnosti a způsoby práce s rodinami v dluhové pasti.“ (s. 10). Cíl je vymezen akceptovatelně.

Hodnocení struktury práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

Autorka vymezuje pojmy „rodina, dluhová past, sociální vyloučení“. Teoretická část zahrnuje téměř všechny klíčové pojmy, které jsou obsaženy v cílech bakalářské práce, zároveň nejsou obsaženy žádné redundantní pojmy.

Hodnocení teoretické části práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

V úvodu o teoretické části autorka tvrdí, že „nízká neřešitelnost tohoto problému není dostatečně řešená z důvodu nízké kvalifikace“. Ale toto nemá ničím podložené a toto tvrzení nesouhlasí s výzkumy z praxe a to které realizují různé asociace občanských poraden anebo zastřešující organizace slučujících sociální pracovníky a ani závěry Ministerstva práce a sociálních věcí. Autorka také tvrdí, že není dostatečná kvalifikace pro práci s rodinou a s jejich dluhy, bohužel opět bez jakéhokoliv důkazu.

Z hlediska obsahu náplně práce je definice rodiny naprosto obecná a v reálu nepřináší nic k příslušnému tématu. A to je právě škoda, protože autorka se neměla tady zaobírat obecnou funkcí rodiny, protože to je druhotné, ale spíše problematikou neúplné rodiny a fenoménem rodičů samoživitelů, protože až toto téma je to, co je jedním z hlavních zdrojů chudoby v ČR a tato problematika souvisí s tématem práce. A což neprosto nepochopitelně chybí v části věnujících se příčinám.

Autorka vymezuje jako jeden z klíčových pojmů sociálních vyloučení, bohužel v teoretické části se touto problematikou dostatečně nezaobírá. Samozřejmě zadlužení může vést k sociálnímu vyloučení,

ale k této problematice není věnována žádná komplexnější část a už vůbec není vysvětleno (kromě náznaků viz str. 16 „Příčinou vzniku sociálně patologických jevů může být již zmíněné sociální Vyloučení“...

V textu se také autorka zabývá výrazně pojmem „dluh“, který ale není nepochopitelně vnímán jako klíčový pojem.

Autorka dále v textu vnímá to, že zásadní práce s dluhovou problematikou se má řešit skrze sociální poradenství. Bohužel jako teoretické prameny jsou i legislativní normy a oblastí druhové problematiky a práci s rodinou se věnují i služby, které řeší zvyšování kompetencí v hospodaření apod.... A už vůbec se tam neřeší problematika sociální práce tak, jak jej vnímá Ministerstvo spravedlnosti přes insolvenční zákon atd.... Přitom veškerá řešení mají pro sociální pracovníky zdroj právě v těchto předpisech a rezortech.

Teoretická část neodpovídá dosud zjištěným teoretickým poznatkům a vůbec ne statistickým údajů o této problematice v ČR a nastavení legislativy v ČR.

Hodnocení metodické části práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

Metodická část zahrnuje vymezení hlavního cíle, čtyř dílčích cílů, transformaci dílčích cílů přes indikátory do tazatelských otázek a kategorií (15 otázek) (s. 31 - 33), odůvodnění zvolené výzkumné strategie (kvalitativní výzkumná strategie je akceptovatelná), je vymezena strategie volby výzkumného souboru, výzkumné techniky (kvalitativní dotazování – interview), způsob sběru a analýza dat (obsahová analýza dokumentů), jsou reflektována rizika využití výzkumné strategie

Hodnocení zpracování výsledků výzkumu:

A B C D E F

Odůvodnění:

Výsledku a vůbec nastavení dílčích otázek má problémy již v základních tezích (které vycházejí z teorie – viz hodnocení nahoře), které stojí na tvrzeních, které nejsou přesná a bohužel prokazatelně velmi rozporuplná. Viz. část „Bakalářská práce je orientována pouze na rodiny s dětmi v dluhové pasti. V rámci sociální práce se zadluženost popřípadě dluhová past bezdětných rodin řeší pouze ve smyslu základního poradenství a odkázáním na odborné poradny. Jinými slovy řečeno, sociální práce se touto problematikou zabývá, ale pouze pokud jsou v rodině děti, které jsou finanční situací ohrožené“ (str. 29). Toto tvrzení se dá vyvrátit nahlédnutím přes registr sociálních služeb a díky tomu lze zjistit, že u bezdětných párů se tato problematika řeší např. v terénních službách, nebo v azylových domech, atd... A to vůbec se nezmiňují o tom, že tato nabídka je i v rámci sociální práce na některých obecních úřadech, atd....

Pokud se ale odmyslíme výše zmíněné, tak interpretace je provedena logicky dle stanovených dílčích cílů a jednotlivá zjištění jsou v případě kvalitativního výzkumu doplněna citacemi z dokumentů a rozhovorů, což je vzhledem k formulaci dílčích cílů dostačující.

Hodnocení naplnění cílů a zpracování závěrů práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

Autorka naplnila v plné míře hlavní cíl diplomové práce, v Závěru shrnuje hlavní zjištění v tom, že problematika sociálního poradenství je řešena jen v rámci základního sociálního poradenství a že sociální pracovníci nemají kompetenci řešit dluhovou past a že sociální pracovník tuto klientelu přesouvá na jiné instituce.

Hodnocení formální stránky práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

Až na malé formální chyby (např. v obsahu) bez připomínek.

Hodnocení přínosu práce pro praxi sociální práce či sociální politiky:

A B C D E F

Odůvodnění:

Autorka definuje v závěru přínos pro praxi. Vnímá jej zejména pro sociální pracovníky a pracovnice, kteří se setkávají s dluhovou pastí. Prakticky doporučuje:

- Rozšířit vzdělání o dluhách na sociálních školách
- Rozšířit sociální práci o specializaci dluhového poradenství
- Rozšířit sociální práci o metody týkající se finanční problematiky klientů
- Rozšíření psychologických znalostí se zaměřením na rizika sociálního selhání či sociální izolace.

Na druhou stranu v závěru chybí jakákoliv reflexe stávajícího diskurzu o budoucnosti práce s dluhovou problematikou. A to by si tato práce zasloužila, protože její práce jde proti většině nejnovějších prací k této problematice. Vlastně její závěr říká, že dluhová problematika by měla být řešena mimo sociálními institucemi, protože ty na to nemají kompetence a mají to řešit jiné systémy. Proč tedy není doporučení, ať se tato problematika vyjme ze sociálních systémů a přejdou někam jinam. Na druhou stranu se jedná totiž i o názor určité názorové vlny, která se opravdu v současnosti tuto problematiku snaží vyjmout ze systému sociálních služeb (viz. nový návrh insolvenčního zákona).

Další připomínky:

Otázky k obhajobě:

Pod jaké rezorty v ČR může spadat problematika dluhové problematiky a proč?

Co je to insolvence? A jak se vztahuje k této problematice a k sociální práci?

Je intenzita rizika pádu do dluhové pasti zvýšena tím, že patřím do kategorie rodič samoživitel a proč?
Je to problém v ČR?

Co je „trvale udržitelné zadlužování“? A je vhodné jej aplikovat i pro život rodiny?

Celkové zhodnocení práce:

A B C D E F

Odůvodnění:

V Hradci Králové

dne 6. 1. 2017

Mgr. Jan Vrbický

podpis vedoucího práce/oponenta